

[Stubbjær Pedersen]

var ment som flabede bemærkninger, men at det rent faktisk endnu ikke rigtig var gået op for hr. Stavad og hans parti, hvilke problemer mange landmænd reelt har. Herefter forstod jeg lige pludselig, at regeringen nu efterhånden har forhandlet i 2 år, uden at der er kommet noget resultat ud af det.

På den baggrund vil jeg forsøge at sætte socialdemokratiet og folketinget i øvrigt ind i de mangeartede problemer, som mange landmænd og måske specielt yngre landmænd slås med i dag.

Jeg tager udgangspunkt i en historie om en yngre landmand, som har været igennem gældssanering og det hele, men det er jo en situation, som tusinder af landmænd har prøvet at være og stadig væk er i. Selvfølgelig er gældssaneringsordningen administrativt en kolos på lerbatter. Fra det tidspunkt, da man erkender, at situationen er så alvorlig, at man nødvendigvis må have tilført kapital, her altså i form af en gældssanering, og til det tidspunkt, da papirerne er godkendt af Hypotekbanken, er der gået mange og krævende møder med udregninger og opstillinger og i mange tilfælde akkordforhandlinger med kreditorerne, hvor der er lovbundne forudsætninger såsom en fast indtægtsstigning på 6 pct. og en fast udgiftsstigning på 9 pct. Det sidste holder som regel altid stik. Landmanden bliver så langt om længe bedømt som overlevelsesværdig, som værd at bygge på.

Der har været situationer, hvor det har taget over et år. Der skal ikke ret meget fantasi til at forestille sig, hvordan det hjem har fungeret i den tid. Det må have været overordentlig svært at acceptere de lange og afbrudte landbrugspolitiske forhandlinger på et tidspunkt, hvor mange satte 1.000 kr. til om dagen, og hvor f.eks. EFs svinepriser lå 20 pct. under den aftalte tærskelpris.

Gældsordningerne får også mange og store konsekvenser for fremtiden. Snart starter afdragene, og renterne er der stadig; trods rentetilskud er de stadig på 12-13 pct.

I sig selv er ordningen også dyr at etablere. Ofte koster den mere at etablere end det første års rentetilskud. Samtidig binder man sig til en løbende kontrol med produktionen, en produktion, hvor hvert enkelt dyr er underlagt det højeste krav om effektivitet og produktivitet.

Hvor står landmanden så nu? Han står i en dyb tillidskrise. Kreditorernes mistillid har i mange tilfælde for længst vist sig ved, at de har strammet kreditten, men som så ofte er også her den offentlige sektor den værste: moms, skat, ATP osv., og så er det jo igen den lokale smed, foderstoffleverandøren og den lille håndværker, der må holde for. Med to år, hvor der dagligt har været under-skud i den løbende produktion og uden mulighed for genfinansiering, kan enhver gøre sig sine forestillinger. Der er vel ikke noget at sige til, at tilliden til regeringen og for den sags skyld også til folketinget efterhånden kan ligge på et meget lille sted hos mange af disse landmænd.

Vi ved jo, at landbrugets konkurrenceforhold er væsentlig forskellige fra de øvrige EF-landes. Det er hovedsagelig det erhvervs-politiske, der giver problemer. Det er erhvervsskatter, det er afskrivningsforhold, det er renten, det er generationsskiftet og meget andet. Danske landmænd har aldrig haft den samme mulighed for selvfinansiering som de andre EF-lande.

Hvordan mon det egentlig må være at overvære mange af sine kammeraters tvangsauktioner? Hvordan mon det må være at kende til de stærkt personlige skæbner og blot erkende, at sådan måtte det være, og at der tilsyneladende ikke var udsigt til noget andet? For mange landmænd har de ting, der i tidens løb er kommet fra regeringens side, haft karakter af overfladiskhed, ind mellem grænsende til hykleri med den evige udskydning af problemerne, som der jo har været. Og problemet er vel ikke bare at overleve; vi må også begynde at stille krav med hensyn til måden, landmændene skal overleve på.

Vi har været i en situation nu gennem et par år mindst, som ikke gav mulighed for at vurdere hverken den menneskelige side eller produktionssiden. Det hele har handlet om den hellige effektivitet. Vi må nok nu begynde at give landmændene mulighed for at vurdere den måde, de f.eks. behandler deres dyr på. Naturen har landmænd også et stort ansvar for, men hvordan kan vi forlange en høj moral af mennesker, der psykisk, økonomisk og arbejdsmæssigt er presset til det yderste.

Vi bebrejder dem ofte deres store forbrug af kunstgødning og kemikalier, deres halmforbrænding, deres behandling af skove og